

Projecten

Archeologie van belevenis tot experiment Kantonales Museum für Urgeschichte(n) Zug

Roeland Paardekooper

Het museum

In het noordelijke deel van Zwitserland, circa 30 kilometer ten zuiden van Zürich, ligt het stadje Zug, hoofdstad van het gelijknamige kanton. Daar bevindt zich het Kantonales Museum für Urgeschichte Zug. Dit museum bestaat al sinds 1930, eerst als een particulier initiatief, maar langzamerhand overgenomen door het kanton. In 1994 werd besloten een volledig nieuw museum te ontwerpen in een oude fabriekshal. Begin november 1997 werd het uiteindelijk geopend. De tentoonstellingsruimte beslaat een kleine 450 vierkante meter. Vanwege het feit dat het architectonische karakter van het gebouw niet mocht worden aangetast en om toekomstige veranderingen van opstelling mogelijk te maken hebben de architecten gekozen voor onder andere lappen stof om een en ander van elkaar af te scheiden.

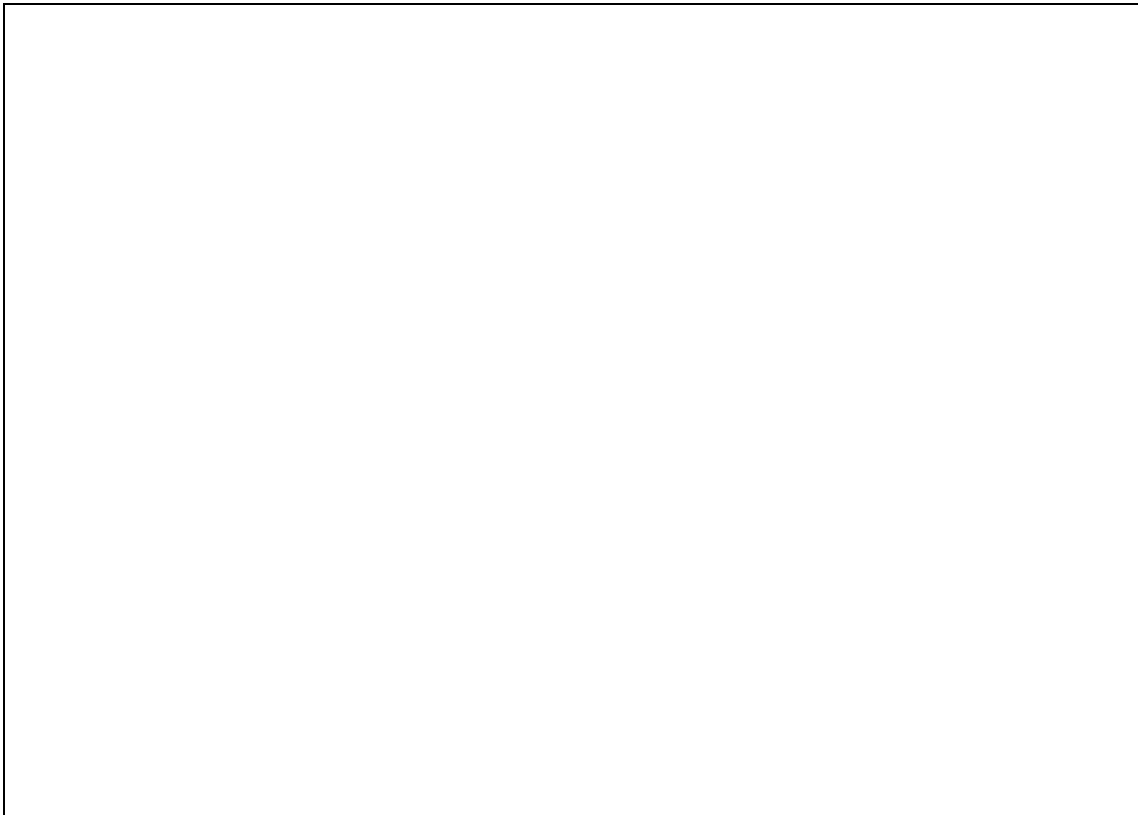
Fig. 1. Impressie inrichting van het museum

Fig 1. Impression of the exhibition

Waarom heeft dit museum iets te maken met experimentele archeologie? Misschien komt dat wel omdat de secretaris van de *Arbeitsgemeinschaft Experimentelle Archäologie Schweiz* (AEAS, eerder beschreven in Bulletin jaargang 2 nr 3) hier medewerker is. Deze Arbeitsgemeinschaft is tegenwoordig trouwens een heuse vereniging. Binnen de opdracht van het museum (toon de archeologie van het kanton Zug) is er bijzonder veel aandacht besteed aan experimentele archeologie.

Experimentele archeologie

In het museum kan men werken met originele items, replica's en met modellen. De tentoon-

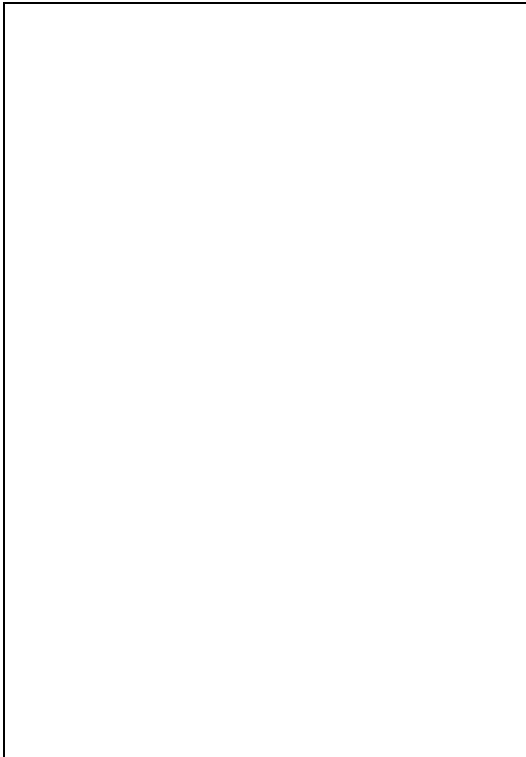
stelling is voornamelijk gericht op kinderen. Daarvoor heeft men de voorwerpen in de vitrines aangevuld met zelf bedachte verhalen over het

leven vroeger. Deze verhalen zijn op grote panelen

afgedrukt met een aantal karikaturen erbij. Ook zijn er poppen en modellen op schaal van nederzettingen uit de zes verschillende perioden die behandeld worden, van vroege steentijd tot en met middeleeuwen (fig. 1.). Het gebruik van gedetailleerde tekst is tot een minimum beperkt, maar er is wel meer informatie beschikbaar in brochures en billboards. De billboards behandelen verschillende onderwerpen als klimaat en omgeving, opgravingstechnieken, restauratie et cetera. Ook op de leestafels is er extra informatie over deze onderwerpen in de vorm van "ArchäoKuriere".

De indeling van de tentoonstellingsruimte is chronologisch in plaats van thematisch. Het belangrijkste onderwerp, de meeroevernederzettingen zijn scherp gedateerd en de ontwikkeling daarin kan goed getoond worden door de tijden heen. Die scherpe datering wordt als een van de sterkste punten van de archeologie wordt gezien.

Tussen de verschillende perioden uit de archeologie die worden behandeld, springt de bronstijd er uit. Hier behandelt men een meeroevernederzetting uit Zug-Sumpf. Naast de

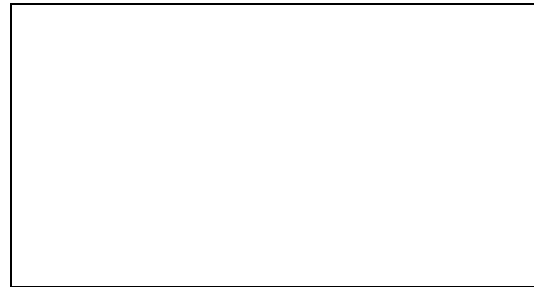
indrukkende vondsten van deze opgraving heeft men in het hart van het museum een huis

nagebouwd met een aantal poppen en inrichting. In het bijbehorende model van de nederzetting wordt de archeologisch vastgestelde brand van 960 voor Christus uitgebeeld.

Fig. 2. Tijdbalk met symbolen uit het museum

Fig. 2. Timeschedule with the symbols of the museum

Na de behandeling van de verschillende perioden komt men bij een 'nostalgische hoek' waar men met behulp van drie vitrines zoals die in de jaren dertig waren ingericht een terugblik werpt op de

onderzoeksgeschiedenis in het kanton Zug. Een winkeltje met spelletjes, een prehistorisch poppen-huis, stripverhalen et cetera is ook een goede speelhoek voor de kinderen. Er worden ook wetenschappelijke boeken verkocht. Daarnaast fungeert de winkel als non-profit verkooppunt voor producten van experimenteel archeologen.

Fig. 3. Logo van het didactische programma

Fig. 3. Symbol of the didactic program

Educatie

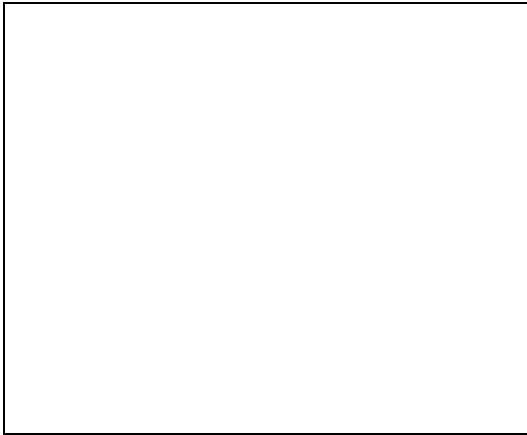
In het didactisch programma maakt men gebruik van opdrachten op papier, spelletjes en gereconstrueerde en originele artefacten. Daarnaast kan men onderricht krijgen in het gebruik van diverse materialen en technieken. Het schoolprogramma, dat de leerkrachten wegens gebrek aan personeel zelf uit moeten voeren, kan voor een deel in een aparte ruimte plaatsvinden. In die ruimte is er plaats voor 8 tot 10 kinderen. Men kan er stenen klingen slijpen, benen beiteltes slijpen, hangertjes gieten, gaten boren in steen, meel malen enzovoorts. Voor klassen uit het kanton zelf is alles gratis. Voor het rondleiden van de eigen schoolgroep door het museum is een boekje gemaakt waarin duidelijk staat wat men kan doen en vertellen. Zo staan er de didactische doelen vermeld van de tentoonstelling en bijvoorbeeld de zaken waar de leraar extra aandacht aan kan besteden.

Zoals gezegd is de belangrijkste doelgroep de jeugd, maar er is ook plaats ingeruimd voor volwassenen, wetenschappers inclusief. Men heeft speciale aandacht voor het promoten van de experimentele archeologie in Zwitserland. Zo zijn er workshops, cursussen, een experimentele tuin

en een schietbaan voor pijl en boog en speer. Voor het jaarprogramma zijn experimentele specialisten uitgenodigd om te vertellen over bijvoorbeeld vuursteenbewerking, pijl en boog en atlatlgebruik. Daarnaast worden er experimenten gedaan met de fabricage van aardewerk van de late bronstijd.

Museale informatie

Het Urgeschichtsmuseum is het hele jaar door geopend, dinsdag tot en met zondag van 14.00h tot en met 17.00h. De toegang bedraagt voor volwassenen Sfr 5,- en voor kinderen zonder begeleiding Sfr 2,-. Kinderen met (betalende)

begeleiding mogen gratis naar binnen. Op zondagen en in vakanties is de toegang gratis.

Informatie kan ingewonnen worden bij:
Kantonales Museum für Urgeschichte Zug
Hofstraße 15, 6300 Zug
tel: +41-7282880
fax: +41-7282880

E-mail: <kmuz@zugemet.ch>.

Fig. 4. Ligging van Zug in Zwitserland

Fig. 4. Situation of Zug in Switzerland

Zug ligt circa 30 kilometer ten zuiden van Zürich, 20 kilometer ten noordoosten van Luzern.

programma 1998

14 – 16 augustus: Bogen en pijlen

18 – 20 september: Brons en glas

9 oktober: Romeins aardewerk / Terra Sigillata

10 – 11 oktober: Bijeenkomst Werkgroep

“Experimentelle Archäologie in Deutschland”

Summary

Archeologie from experience to experiment
Kantonales Museum für Urgeschichte(n) Zug

In the northern part of Switzerland, about 30 kilometers south of Zürich, is the town of Zug. The Kantonal Museum of prehistory exists already since 1930. In 1994 there was decided to plan a completely new museum in an old factoryhall. The exhibitionspace is about 450 square metres. One way or the other, there is a lot of experimental -and educational, archaeology in the museum. The visitor can deal with original items, copies and models. To let the exhibition be more attractive to the youth, stories are made up and presented next to the finds. Detailed text on the finds is kept apart, e.g. in brochures. At other places in the museum you can also find information on subjects as resauration, environment, climate and so on. The exhibition is chronologically ordered. The most information given concerns the bronzeage.

There is a shop with games, cartoonbooks, but also with serious literature and a place for experimental archaeologists to sell their products to the public. For the educational programme for groups there are no museumstaff available. Teachers have to deal with it themselves. Around the exhibition they can organise a lot of differnt things and there is also a workroom in which about 8 to 10 children can do various things from sharpening bone chissels to casting simple items of tin.

The museum is mainly ment for children in classes or with their family. In the yearly programme however there is place for courses in building bows and arrows, but one can also learn how to make bronze age pottery.

The museum is open the whole year through, tuesday to sunday since 14.00h untill 17.00h. The admission is Sfr 5,- for grown ups, Sfr 2,- for children on their own and it is free for children under guidance. At sundays and during holidays, the admission is free.

program 1998

14 – 16 august: Bows and arrows

18 – 20 september: Bronze en glass

9 oktober: Roman pottery / Terra Sigillata

10 – 11 oktober: Meeting Society “Experimentelle

Archäologie in Deutschland”